

ZAAIEN: HOE DOE JE DAT?

Zelf zaaien is leuk, makkelijk en voordelig! Leveranciers als De Bolderik, Cruydhoeck, Silene, De Nieuwe Tuin en Vreeken bieden een breed assortiment biologische geteelde zaden aan. Probeer het eens!

Frederike van der Kooij
Biodiversituin

Algemene tips

- Gebruik het liefst verse zaden; daarbij is de kiemkracht het hoogst. Toch kunnen ook zaden van meer dan 5 jaar oud nog ontkiemen. Dat hangt af van de soort, hoe ze bewaard zijn en hoe rijp de zaden waren bij de oogst.
- Gooi niet-ontkiemde zaden niet te snel weg; de natuur heeft een vertragsingsmechanisme ingebouwd, waardoor sommige zaden snel ontkiemen en andere zaden van dezelfde plant pas veel later.
- Lees altijd goed de instructies op de verpakking van de zaden; daarop staat precies wat de zaden nodig hebben om tot ontkieming te komen.
- Als je zelf zaden oogst van planten uit je tuin, laat ze dan volledig rijpen aan de plant voordat je ze plukt. Niet-volggroeide zaden hebben weinig kans op ontkieming.
- Bewaar zaden altijd droog, donker en koel.
- Zaai niet dieper dan 2x de dikte van het zaad. Bedek de zaden met een dun laagje substraat, fijn zand of grit. Sommige zaden zijn *lichtkiemers*; ze hebben dus veel licht nodig om te kunnen ontkiemen. Bedek die zaden daarom niet; je hoeft ze alleen licht aan te drukken op het oppervlak. Voorbeelden van lichtkiemers zijn bonenkruid, klaproos, kamille, sla en selderij.

Éénjarigen

- Éénjarige planten zaai je in het voorjaar in de *volle grond*, nadat de kans op vorst voorbij is (na 15 mei). *Binnen voorzaaien* in potjes kan ook; dan kun je al in februari of maart beginnen.
- De meeste éénjarigen kiemen snel. Zaden van schermbloemigen en wortel/pastinaak zijn voorbeelden van *langzame kiemers*. Om ze een impuls te geven, kun je langzame kiemers vóór het zaaien een week in de vriezer leggen.
- Zaden die van nature niet in Nederland maar in zuidelijke landen groeien, hebben meer warmte nodig om te kunnen ontkiemen. Daarvoor heb je een kas(je) nodig. Voorbeelden van *warmtekiemers* zijn paprika's en pepers. Warmtekiemers zaai je nooit direct in de volle grond.
- Zaai niet al het zaad tegelijkertijd. Als je om de 3 weken een beetje zaait, heb je plezier van een langere bloei- of oogstperiode.

Voorzaaien

- Voorzaaien kun je in verschillende *substraten*, zoals kokosvezel, zaai- en stekgrond of gewoon in verse biologische potgrond (waar nog geen onkruidzaden in zitten), wat je luchtiger kunt maken door een 1/5 deel grof zand toe te voegen. In zaaisubstraten zit geen voeding; er zit namelijk van nature genoeg voeding in het zaadje om deze tot ontkieming te kunnen laten komen en de eerste groei in gang te kunnen zetten.
- Zorg voor een voortdurend lichtvochtige grond, de juiste temperatuur en indirect licht. Bij te veel water gaan de zaden rotten, bij de weinig water verdrogen de kiemen. Op hele warme plekken in het directe zonlicht verbranden de kiemen.
- Zaai niet te dicht op elkaar; de zaailingen raken dan met hun wortels verstrengeld en breken bij het verspenen.
- Zet de potjes met ontkiemde zaden direct na het kiemen koeler weg, zodat je geen ijle groei krijgt.

- Als je zaailingen wilt verspenen, wacht dan altijd tot de zaailing 4 blaadjes heeft. Vanaf dat moment zijn ze goed hanteerbaar. Vanaf dit moment hebben de zaailingen ook meer voeding nodig, wat je kunt geven door de ze te verspenen in verse biologische potgrond.

Tweejarigen en vaste planten

- Vaste planten en tweejarigen kun je in de herfst direct in de *volle grond* zaaien. Het zijn voornamelijk *koudekiemers*, die een vorstperiode nodig hebben om in het voorjaar tot ontkieming te kunnen komen. Je kunt de winter ook nabootsen door de zaden een aantal keren een week in de vriezer te leggen.
- Als je nog niet weet op welke plek je de zaden wilt uitplanten, dan kun je ze prima in vochtdoorlatende potjes zaaien en die potjes tot een centimeter onder de rand ingraven in de tuin. Zorg wel dat je ze goed labelt met watervaste stift, of opschrijft wat je waar gezaaid hebt! In het voorjaar kun je de zaailingen verspenen en/of uitdunnen en later uitplanten op de plek van bestemming.
- Voor tweejarige planten geldt dat zij het eerste jaar alleen een bladrozet vormen en pas het tweede jaar zullen bloeien. Tweejarigen zaaien zichzelf meestal weer uit.
- De meeste vaste planten zullen pas in het tweede jaar na ontkieming bloeien. Geduld is dus een schone zaak!

